Poštnina plačana v gotovini

Cena 2.— din

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV ČRNOMELJ, NOVO MESTO IN TREBNJE

Leto I. — Stev. 12. | NOVO MESTO, 11. maja 1950 | Izhaja tedensko

Zmagalo je ljudstvo

Najtežja borba slovenskega naroda je za nami. Za nami so vse tiste neizmerne tegobe, za nami je tisto neizmerno gorje in za nami je tisto vsesplošno trpljenje slovenskega ljudstva. V tem je prelomnica 9. maj, — dneva zmage nad premaganim zlom.

Nešteto žrtev in naporov, nešteto izgub in uničenj je bilo potrebno, da smo dokončno prišli do zmagoslavja, ki nam je prineslo svobodno življenje. Vendarle se je slovenskemu narodu izpolnila stoletna želja, želja po združenju, po samostojnem in nezavisnem življenju. In zdaj imamo to, kar je le redkim narodom dano, imamo pravico delovnega človeka, imamo svobodno življenje in uspeh dela za delovnega človeka.

Borili smo se in to ne samo za sebe, ampak za delovno ljudstvo vsega sveta. Borili smo se za uveljavljenje velike ideje Marxa in Lenina, borili smo se zato, da pokažemo, da tudi mali narod lahko izpolni nauk Marxa in Lenina, da lahko tudi mali narod zaživi svobodno življenje brez jerobov, brez gospodarjev. Borili smo se zato, da dokažemo resničnost Cankarjevih besed: »Narod si bo pisal sodbo sam, ne frak mu je ne bo in ne talar«. Treba je bilo, nujno je bilo treba vreči raz sebe gospodarje, ki so bili gospodarji le za sebe in ne za tistega, ki je v potu svojega obraza prideloval kruh in delal za lažje življenje. Treba je bilo iztrebiti vse tisto, kar je zaviralo naše življenje in treba je bilo izgnati vse tisto, kar je hotelo iz nas narediti sužnje. Treba je bilo postati gospodar vsega onega, iz česar lahko ustvarjamo življenje lepo in prijazno.

Ali si ti kmet imel kdaj brezskrbno življenje kljub nenehnemu delu, Ali si imel ti delavec kdaj življenje vredno človeka? Ali si imel ti človek načrtov in misli, kdaj življenje, v katerem si vedel, zakaj delaš? Ne, nikdar! In to zato, ker je gospodar mislil na sebe, na svoj dobrobit, na svoje življenje in je pozabljal, da si tudi ti človek, da si prav za prav ti ustvarjalec vsega, karkoli potrebuješ za lepše in boljše življenje. Prav tega je bilo treba postaviti ob stran, prav tega je bilo potreba onemogočiti, da si delovno ljudstvo zagotovi človeku dostojno življenje.

Z zmago 9. maja si je delovni človek priboril oblast. In ko je dobil oblast v svoje roke, je lahko ustvaril vse tiste pogoje, s katerimi se da ustvariti lepše in boljše življenje. To delovno ljudstvo je lahko z oblastjo zagotovilo zemljo tistemu, ki jo obdeluje, stroje tistemu, ki na njih ustvarja pogoje boljšega življenja, zemeljska bogastva vsemu delovnemu ljudstvu, prirodne sile tistemu, ki ustvarja dobrine. Zdaj imamo vse to, zdaj smo si zagotovili vse, zdaj imamo vse v svojih rokah. Treba je samo zavesti, da delamo za sebe, da delamo za svoj rod.

Podedovali smo bore malo in še to kar smo, je bilo slabo in uničeno od borbe za svobodno življenje. Lahko bi rekli: Dobili smo hišo, a ta je prazna in pusta. Samo hiša nam daje zavetja in streho, treba pa je še mnogo, da v tej hiši napravimo udobno življenje. To udobnost pa bomo znali prav ceniti šele takrat, če bomo s svojimi silami in svojo lastno močjo ustvarili vse, kar nam je potrebno za udobno in lepo življenje. Treba nam je še ogromno dobrin, treba nam je še ogromno predmetov, treba nam je ukrotiti prirodo, da bomo dosegli smoter našega boja, naših žrtev, našega trpljenja.

9. maj ni dan zmage in veselja zato, da bomo sedeli na lavorikah uspeha, ampak zato, ker se nam je šele s svobodo odprla pot graditve in izgraditve svobodnega in pravičnega življenja. Ta borba pa, ki jo sedaj bojujemo, pa ni lahka, temveč je še težja kot je bila borba z orožjem v roki. Prav zaradi tega nam je potrebno še več naporov, še več samopremagovanj in še več odpovedi. Sovražnik je sicer strt, toda še vedno dovolj buden, da nam lahko škoduje v našem delu. Sovražnik ni viden in zato nam lahko zasidra svoje oprode in sluge povsod in k vsakomur. Treba je biti buden, da ne zapravimo vse tisto, kar smo si priborili s tolikimi žrtvami in tolikimi napori. Ali se spomnite vseh onih špekulantov, ki ne izvršujejo odkupov, ali se spomnite vseh onih škodljivcev, ki zatajujejo zemljo, ali se spomnite vseh onih, ki nam kvarijo predmete vsakdanje potrošnje, ali se spomnite vseh onih, ki zavirajo naše delo? Vsi ti so sovražniki našega gospodarskega dviga in lepšega ter srečnejšega življenja. Proti vsem tem moramo neprestano biti borbo in proti vsem tem moramo biti na budni straži.

In ne samo to, da budno pazimo pridobitve naše zmage in oblasti, temveč vse to moramo še graditi in utrjevati, da bomo čim preje in čim bolj gotovo prišli do zaželenega smotra, to je srečnejšega, lepšega in zadovoljnejšega življenja.

Skupno smo se z zavezniki borili, skupno bi morali graditi tudi lepše življenje. Toda prišlo je drugače. Oni so hoteli, da bi mi, čeprav s trdnimi izkušnjami, še vedno trpeli gospodarja, jeroba in narekovalca, ki bi skrbel le zase. Mi pa nočemo, da bi bili enaki z njimi, da bi enako z njimi rasli in se veselili naših uspehov. Mi nočemo več gospodarjev in jerobov, mi hočemo le enakopravnost, bratstvo in mir, mir, v katerem bi svobodno razvijali svoje sposobnosti in svoje bogastvo. Kakor nas je pravilno vodila naša slavna Partija med vojno, kakor nas je odločno vodila s prvimi koraki v svobodi naša nepremagljiva Partija, tako nas vodi po pravilni poti v izgradnjo zadovoljnega življenja tudi sedaj naša borbena in nezlomljiva Partija. Tito se je z nami boril, Tito je z nami skupno premagoval vse napore in Tito je skupno odstranjeval vse zapreke svobodnega življenja. Tito naj bo tudi sedaj naš vodnik in učitelj.

Naj živi dan zmage 9. maj!

Naj živi enotno in nezlomljivo delovno ljudstvo jugoslovanskih narodov!

Naj živi naša Partija in njen sekretar maršal Tito!

Bodočih nalog se moramo lotiti z največjo vztrajnostjo

Tov. maršal Tito je imel pred skupščino govor, v katerem je podal delo dosedanje vlade, njene težave in uspehe ter bodoče naloge sedanje vlade. Tu vam podajamo samo del njegovega govora, za katerega se nam zdi, da ga mora poznati vsak državljan. Med drugim je dejal:

»V vseh naših zakonih so socialistična načela, v nekaterih manj, v drugih več, kajti mi ne izdajamo zakonov zato, da bi kaj ovekovečili, marveč zato, da z njimi pospešimo in olajšamo razvoj socializma v naši državi.

Temeljni zakon, s katerim se pravno utemeljujejo revolucionarne spremembe v naši državi, na katerem temelji celotna državna ureditev, družbena in politična ureditev naše države in ki omogoča socialistični razvoj naše države, je naša Ustava. S Splošnim zakonom o ljudskih odborih je bila določena družbena in pravna osnova ljudskih odborov kot temeljnih organov državne oblasti.

Zakon o odvzemu vojnega dobička, pridobljenega med sovražno okupacijo. Zakon o zaplembi premoženja sovražnikov, zlasti pa Zakon o nacionalizaciji so temelji, na katerih se je osnoval naš socialistični gospodarski sektor.

Z Zakonom o petletnem planu razvoja našega gospodarstva od leta 1947. do 1951 so bile določene smernice in položeni temelji načrtnemu razvoju našega socialističnega gospodarstva. Na temelju tega zakona gradimo naše celotno socialistično gospodarstvo.

Za organizacijo gospodarstva in odnosov v gospodarstvu so važni zlasti Osnovni zakon o državnih gospodarskih podjetjih in Osnovni zakon o kmečkih zadrugah.

Nad vse važni so bili zakoni: Zakon o agrarni reformi, na podlagi katerega so dobili kmetje brez zemlje, revni kmetje, kolonisti in drugi, skupaj 797.360 ha zemlje, državna posestva ter znanstvene, socialne in druge ustanove 347.451 ha, razen gozdov in zemlje, ki ni primerna za obdelovanje, v skupni površini 421.246 ha. Z zakonom o dokončni likvidaciji kmečkih dolgov so bili popolnoma povrnjeni kmečki dolgovi, na katere se je nanašala bivša uredba o likvidaciji kmečkih dolgov iz leta 1936. Tako smo likvidirali kmečke dolgove, ki so znašali v stari Jugoslaviji okrog 7 milijard dinarjev, od česar je na revnega in srednjega kmeta odpadla skoraj polovica.

Zakon o inspekciji dela in Zakon o zavarovanju delavcev, nameščencev in njihovih družin je dejansko najnaprednejši zakon o socialnem zavarovanju na svetu. Važen je tudi zakon o vojaških vojnih invalidih, ki rešuje vprašanje oskrbe vojaških vojnih invalidov, razen tega pa predvideva tudi možnost njihove zaposlitve in usposobitve. Vsega skupaj je izdala prejšnja vlada 206 zakonov.

Naše notrajne politično življenje

Tov. Tito je govoril tudi o našem notranjem političnem življenju in naglasil posebno delo Ljudske fronte, ki je izvojevala zmago nad nosilci starih preživelih nazorov. To pa je lahko izvedla Ljudska fronta samo zato, ker ji stoji na čelu Komunistična partija Jugoslavije:

»Ta zmaga se je manifestirala tudi v tem, da je socialistična zavest v zelo kratkem času predrla v široke množice naših državljanov, da dan za dnem čedalje bolj in globlje prodira in je že pognala čvrste korenine tudi med delovnimi ljudmi naše vasi, med našimi delovnimi kmeti.

Reakcionarni elementi, to se pravi sovražniki socializma v naši državi, ki so med osvobodilno borbo proti njim in okupatorju doživeli hud poraz, niso razumeli, da je to hkrati tudi odločilen, dokončen njihov poraz.

Spoznati ne morejo, da se zde njihove politične zamisli našim delovnim ljudem zdaj smešne, da naši delovni ljudje v nosilcih teh nazorov spioh ne vidijo resnih nasprotnikov.

Če je lahko nova oblast uspešno končala osvobodilno borbo in prvo etapo revolucije med to osvobodilno vojno, če je mogla uspešno obnoviti opustošeno deželo, če uspešno gradi socializem in je pri tem dosegla velikanske uspehe, tedaj je logično, da se ta oblast v izpolnjevanju svojih velikih nalog naslanja na ljudske množice in da uživa vso podporo velikanske večine ljudstva naše države, kajti brez takšne podpore velikanske večine ljudstva si ne moremo misliti ne zmage nad okupatorjem, ne likvidacije starega gnilega družbenega reda, ne utrditve nove ljudske oblasti, ne obnove tako strašno opustošene dežele, ne zgraditve socializma.

Ostanki starih nazorov morajo torej nekega dne priti do sklepa, da velikanske množice naših delovnih množic, naših socialističnih državljanov nikoli ne bi bile pripravljene dati iz svojih rok pridobitve, ki so jih dosegle s svojo krvjo in znojem, Mi pa smo zato tu, da naše napake popravimo, da se najodločneje borimo proti raznim odklonom, na drugi strani pa, da razrednega svražnika socializma odločno onemogočimo, kjerkoli bi skušal ovirati naš razvoj.«

Nato je govoril o našem gospodarstvu, o njegovem razvoju in o kulturnem dvigu naših narodov. Pokazal je vse, karkoli je vplivalo na delo in na uspeh, poleg tega pa tudi na vse ovire. Med drugim je dejal:

Naše gospodarstvo

NARODNI DOHODEK

je leta 1947 znašal 132.905 milijonov dinarjev. leta 1948 189.725 milijonov din, leta 1949 pa 227.691 milijonov dinarjev. V Sloveniji je bil narodni dohodek 35.111 milijonov dinarjev. Iz pričujočega naraščanja narodnega

dohodka lahko natanko vidimo, kako hitro se razvija naše gospodarstvo. Dohodek na posameznega prebivalca je bil naslednji: v Srbiji 14.409 din, na Hrvatskem 16.102 din, v Sloveniji pa 22.424 din itd.

Zanimivo je primerjati denarni obtok pred vojno in po vojni. Leta 1936 je bilo v obtoku 6271 milijonov dinarjev, leta 1940 14.960 milijonov din, leta 1949 pa 45.369 milijonov din.

V prvih treh letih smo investirali 36.295 milijonov dinarjev. Za obnovo in zgraditev stanovanjskih poslopij in komunalnih zgradb smo investirali doslej 21.527 milijonov dinarjev. Za kulturo in prosveto smo dosedaj investirali 8411 milijonov dinarjev.

GRADITEV INDUSTRIJE

Leta 1947 smo zgradili tovarno sladkorja v Županiji. Leta 1948 smo zgradili: Litostroj v Ljubljani, tovarno orodnih strojev »Ivo-Lola Ribar« v Železniku, tovarno parnih strojev v Zagrebu, tovarno »Jedinstvo« in »Prvomajsko« v Zagrebu, tovarno »Sutjeska« v Beogradu, tobačne tovarne v Skoplju, Tetovu in Leskovcu. Leta 1949 smo zgradili »Novi Jastrebac« v Smederevu, tovarno kroglјičnih ležajev v Beogradu, tovarno kmetijskih strojev v Splitu, tovarno penicilina in tovarno nikotina v Skoplju itd.

Izmed elektrogospodarskih objektov smo zgradili v letu 1948 Mariborski otok, Sokolovico, Bogatiči in toplotno elektrarno v Bitolju, Kotoru in Čupriji. V letu 1949 sta začeli obratovati vodni elektrarni Vlasonica in Zrnovci ter toplotne elektrarne Madžari, Plovlje, Mali Kostolac in Veliki Kostolac. Vse elektrarne, ki smo jih zgradili in dogradili dajejo 350 milijonov kilovatov. Razen elektrarn in transformatorjev pa smo zgradili tudi 3700 km daljnovodov.

Železniških prog brez rudniških in industrijskih smo dogradili skupaj 820 km, dvojnih tirov pa smo obnovili 302 km. V letu 1950 pa gradimo 492 km novih prog.

Skupaj smo obnovili 2077 železniških mostov, od leta 1947—1949 pa v dolžini 10.037 metrov. Do leta 1949 smo obnovili 47.522 m cestnih mostov.

Cest s sodobnim voziščem smo zgradili 324 km, z gramoznim voziščem pa 357 km. Preuredili, modernizirali in temeljito popravili smo 4062 km cest.

V pomorskem prometu imamo skupno 15 novih ladij.

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

Celotna vrednost industrijske proizvodnje je znašala v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji leta 1946 38.671 milijonov dinarjev, leta 1949 pa že 104.825 milijonov dinarjev, če pa prištejemo še lokalno proizvodnjo pa 122.000 milijonov dinarjev.

Za lažjo primerjavo pregleda, kako je naraščala proizvodnja, bom navajal posamezne predmete:

jeklo: 1939 leta 235.000 ton, leta 1949 pa 399.138 ton.

parnih lokomotiv: 1939 leta nič, 1949 leta 70 kosov,

kamionov: 1939 leta nič, 1949 leta 540 kosov,

koles: 1939 leta nič, 1949. leta 13.300 kosov,

plugov: 1939 leta 7300 kosov, leta 1949 36.800 kosov,

umetnih gnojil: 1939 leta 72.700 ton, leta 1949 80.480 ton,

cementa: 1939 leta 663.000 ton, leta 1949 1 milijon 306.345 ton,

bombažne tkanine: leta 1939 116 milijonov kv. metrov, leta 1949 169,565.000 kvadratnih metrov,

volnene tkanine: leta 1939 13,300.000 kvadratnih metrov, leta 1949 27,941.000 kvadratnih metrov,

čevljev: leta 1939 3,850.000 parov, leta 1949 7,745.000 parov.

KMETIJSTVO

Setvene površine je bilo leta 1939 7,236 tisoč ha, od tega je bilo med domovinsko vojno uničenih 1,546.000 ha, v letu 1949 pa smo imeli že zopet 6,697.000 ha zemlje za obdelavo. Sadnih dreves je bilo v letu 1939 74 milijonov 112.000, med vojno je bilo uničenih 18 milijonov dreves, leta 1949 pa smo imeli 74 milijonov 584.000 sadnih dreves. Vinogradov smo imeli leta 1939 222.000 ha. Od tega je bilo opustošenih 84.500 ha, toda v letu 1949 smo imeli že zopet 238 tisoč ha vinogradov.

Traktorjev smo imeli leta 1939 2300, leta 1949 pa 7230. Mlatilnic smo imeli leta 1939 18.400. Med vojno jih je bilo ogromno uničenih in vendar smo jih imeli leta 1949 16.000. Plugov smo imeli leta 1939 972.000, leta 1949 pa 1,078.000.

Na socialističnem kmetijskem sektorju, državnem in zadružnem je investirala država do konca leta 1949 skupaj 19 milijard 990 milijonov din, brez melioracij.

Leta 1945 je bilo ustanovljenih 31 kmečkih zadrug. Leta 1946 se je povečalo njih število na 454, leta 1947 na 779, leta 1948 na 1318, leta 1949 pa na 6603, ki imajo 1 milijon 855.257 ha zemlje.«

Tovariš maršal je nato pokazal s številkami, kako je skrbela vlada in ljudska oblast za vse panoge našega življenja, tako za znanost in prosveto, kakor za socialno skrbstvo, zdravstvo in varčevanje. Vse povsod se kaže samo napredovanje in dvig. Čeprav nam podtikajo tako z vzhoda kakor tudi z zahoda polena pod noge. Prav zato se je tov. maršal zadržal tudi pri tem in dejal med drugim:

Naša zunanja politika

»Naša borba za ohranitev neodvisnosti ima drugačen smisel kakor pa navadna borba katere koli zatirane nesocialistične države, čeprav je z našega stališča borba vsake zatirane in gospodarsko izkoriščane dežele pravilna. Ta drugačen smisel je predvsem iskati v tem, ker je naša dežela socialistična, ker je v vsakem oziru napredna, ker gradi uspešno novi družbeni sistem na svoj način, ki najbolje ustreza našim razmeram. Drugič, naša borba za ohranitev neodvisnosti naše države ima globoko upravičenost v tem, ker 99 odstotkov našega ljudstva želi ohraniti svojo neodvisnost in torej ne želi, da mu ukazujejo od zunaj in da to potem drago plača. Napačno bi bilo misliti, da to izhaja iz kakega nacionalizma. Ne, to izhaja iz zavesti, da sedaj za nas ni drugega načina in druge rešitve glede na to, kar bi bilo koristneje za hitri socialistični razvoj naše države; naši narodi vedo, da bi jih vsaka neenakopravnost in odvisnost vrgli samo nazaj v zaostalost in podrejenost.

Združevanje socialističnih držav ne pomeni, da je treba iti po liniji neenakopravnosti, ampak po liniji popolne enakopravnosti v vsakem oziru in to na prostovoljni podlagi. Prostovoljnost pa bo mogoče doseči samo na podlagi zaupanja, pridobljenega iz izkušenj dolgotrajnega nesebičnega sodelovanja med socialističnimi državami.«

Nato je povedal tov. maršal, da smo z državami ljudske demokracije imeli pogodbe in to prijateljske in trgovske. Govoril je tudi kako smo si zamišljali mi sodelovanje in pomoč socialističnih dežel, vendar pa je Informbiro vse izpremenil. Med drugim je dejal:

»Na podlagi redne trgovinske zamenjave in za neblagovna plačila je Jugoslavija izvozila v tej dobi v Sovjetsko zvezo za 116 milijonov 954.000 dolarjev. Na drugi strani je Jugoslavija uvozila iz Sovjetske zveze na podlagi normalnih trgovskih sporazumov za 105,426.000 dolarjev blaga brez vojaških dobav. Od posojila 9 milijonov dolarjev je Jugoslavija uvozila za 8 milijonov 168 tisoč dolarjev blaga. Jugoslavija se je dogovorila s Sovjetsko zvezo, da ji ta dobavi iz zaplenjenega železniškega parka 7000 vagonov in 100 lokomotiv, toda Jugoslvija je dobila doslej samo 3956 vagonov ter samo 70 lokomotiv.

Celotni dolg Jugoslavije Sovjetski zvezi znaša 202 milijona 440 tisoč dolarjev, sovjetski Jugoslaviji pa 116 milijonov 954 tisoč dolarjev. Vsota, ki gre v korist Sovjetski zvezi znaša 85 milijonov 486 tisoč dolarjev, kar gre v glavnem za vojaške dobave in neblagovna plačila. Iz teh številk lahko vsakdo uvidi, da ne gre za kako pomoč, ampak izključno le za zamenjavo blaga.«

Iz tega je razvijal tov. Tito, kakšno veliko izgubo smo imeli v našem gospodarstvu pri nas in da smo se morali preusmeriti v naši trgovini na zapadne države. Mi smo izpolnili vse svoje obveznosti, dočim naši zavezniki in takoimenovani naši prijatelji tega niso storili. Še celo tako daleč je prišlo, da nam Madžarska niti plačanega ni hotela poslati. Da bi odstranili nesrečo, smo morali v prvi vrsti povečati naše napore, morali smo iskati možnosti v naši državi, morali smo organizirati naše lastne moralne in gmotne sile. Prav zaradi tega morajo naši delovni ljudje zastavljati nadčloveške napore, da bi ustvarili dovolj sredstev v obliki surovin in drugega blaga, da bi mogli plačati vse ono, kar nujno potrebujemo. Ko je obravnaval še naše stike z zapadnimi državami je postavil

Bodoče naloge naše vlade

PRVA NALOGA je vprašanje gozdne industrije in izpolnjevanje sečne lesa za izvoz. Vprašanje delovne sile za rudarstvo in gozdno industrijo.

DRUGA NALOGA je posneševanje našega kmetijstva. Zato je potrebno oskrbeti kmetijstvo z najnujnejšimi kmetijskimi stroji in orodjem. Utrditi in še nadalje graditi nove kmečke obdelovalne zadruge, t. j. socialistični sektor našega kmetijstva.

V nekaterih krajih so nekateri vodilni ljudje zavzemali nepravilno stališče do kmetov, ki niso v zadrugah. To je povsem napačno. Do samostojnega kmeta je treba imeti čim boljši odnos, z njim je treba več delati — politično in kulturno — manj komandirati, treba mu je bolj pojasnjevati pomen delovnih zadrug in druge stvari. Za nas je važno, da kmetje čim več pridelajo, oni pa bodo več proizvajali, če bodo vedeli, da imajo od tega koristi tudi za sebe.

TRETJA NALOGA je, da se posveča čim več pozornosti vprašanju zdravstvenih razmer. Graditev novih bolnišnic, sanatorijev in okrevališč zlasti za tuberkulozne.

ČETRTA NALOGA je skrb za otroke, doječe matere, za zdravje mater in otrok sploh. Naša socialistična država smatra vzgojo otrok za eno najvažnejših, če ne za najvažnejši sektor dela v korist družbe. Otroke moramo narediti srečne in zato moramo skrbeti za njih vzgojo in zdravje.

PETA NALOGA je stanovanjsko vprašanje, ki ga moramo na vsak način rešiti.

ŠESTA NALOGA je varčevanje in klicati na odgovornost vsakogar, ki bo razsipal ljudsko premoženje.

SEDMA NALOGA je najodločnejša borba proti birokraciji našega državnega in gospodarskega aparata.

OSMA NALOGA je voditi zunanjo politiko po že določenih smernicah, ki temeljijo na strogi načelnosti socialistične države.

Zvezna skupščina se je sestala

Dne 24. aprila se je v glavnem mestu naše socialistične domovine, Beogradu, sestala novo izvoljena skupščina. Ta skupščina izraža zaupanje ljudstva in ga tudi predstavlja, saj je glasovalo zanjo 8,463.677 državljanov ali 93.4 odstotka vseh volivcev.

V Zvezni svet so naši narodi izbrali 405 poslancev, v Svet narodov pa 215. V novo izvoljeni skupščini je 197 delavcev, 92 kmetov, 282 intelektualcev, 49 poslancev svobodnih poklicev, med katere so šteti tudi pripadniki JA.

V novi skupščini je 187 Srbov, 99 Hrvatov, 34 Slovencev, 27 Makedoncev, 16 Črnogorcev in 20 Muslimanov. Poleg teh je še 12 Šiptarjev, 4 Madžari, 2 Italijana in po eden Romun, Slovak, Bolgar in Turek.

V Svetu narodov je 69 Srbov, 29 Hrvatov, 30 Slovencev, 21 Makedoncev, 33 Črnogorcev, 6 Muslimanov, 17 Šiptarjev, 5 Madžarov, 2 Turka in eden Romun, Rusin in pa Slovak.

Od vseh poslancev obeh svetov, ki jih je 620, nosi 376 spomenico 1941, kar pomeni, da so naši narodi izbrali iz svoje sredine ljudi, ki so v času borbe dali od sebe vse za srečnejšo bodočnost.

V novomeškem okraju je izvoljena tovarišica Vida Tomšič z namestnikom Nikom Šilihom, v trebenjskem okraju je izvoljen tov. Borštnar Jože z namestnikom Janezom Lesjakom. V črnomeljskem okraju je tovaraš Tito odstopil mandat svojemu namestniku Francu Hočevarju, tako da je sedaj poslanec za črnomeljski okraj.

Oba sveta sta takoj pristopila k delu in sta izvolila svoja predsedstva in razne odbore, ki so potrebni za pravilno delo skupščine. Tov. Tito je v skladu z demokratičnimi načeli naše ustave, da mora vsak minister biti član skupščine, stavil vlado na razpoloženje skupščini. Nato je bila z navdušenjem sprejeta nova vlada s tov. Titom na čelu.

Ob tej priliki sta bila tov. Tito in Kidrič odlikovana z redom junaka socialističnega dela.

Na enem izmed zasedanj je imel tovariš Tito govor, v katerem je podal delo dosedanje vlade in bodoče naloge sedanje vlade.

14. maja letalski miting v Prečni

V nedeljo 14. maja bo v Prečni na klubovem letališču velik letalski miting. Program mitinga je zelo pester in zanimiv. Nastopili bodo motorna in jadralna letala in padalci. Udeleženci bodo tudi žrebani za polete nad Novim mestom in okolico. Avtobusi in tovorni avtomobili bodo pripravljeni na trgu že opoldne, kajti miting se bo pričel ob pol 2 popoldne. Dopoldne bodo nastopili modelerji z letalskimi modeli na novomeškem stadionu v Kandiji. Mitinga se udeležite vsi, tudi okoličani, da boste spoznali delo naših letalcev, ki so vedno pripravljeni, da čuvajo naše nebo in našo socialistično domovino.

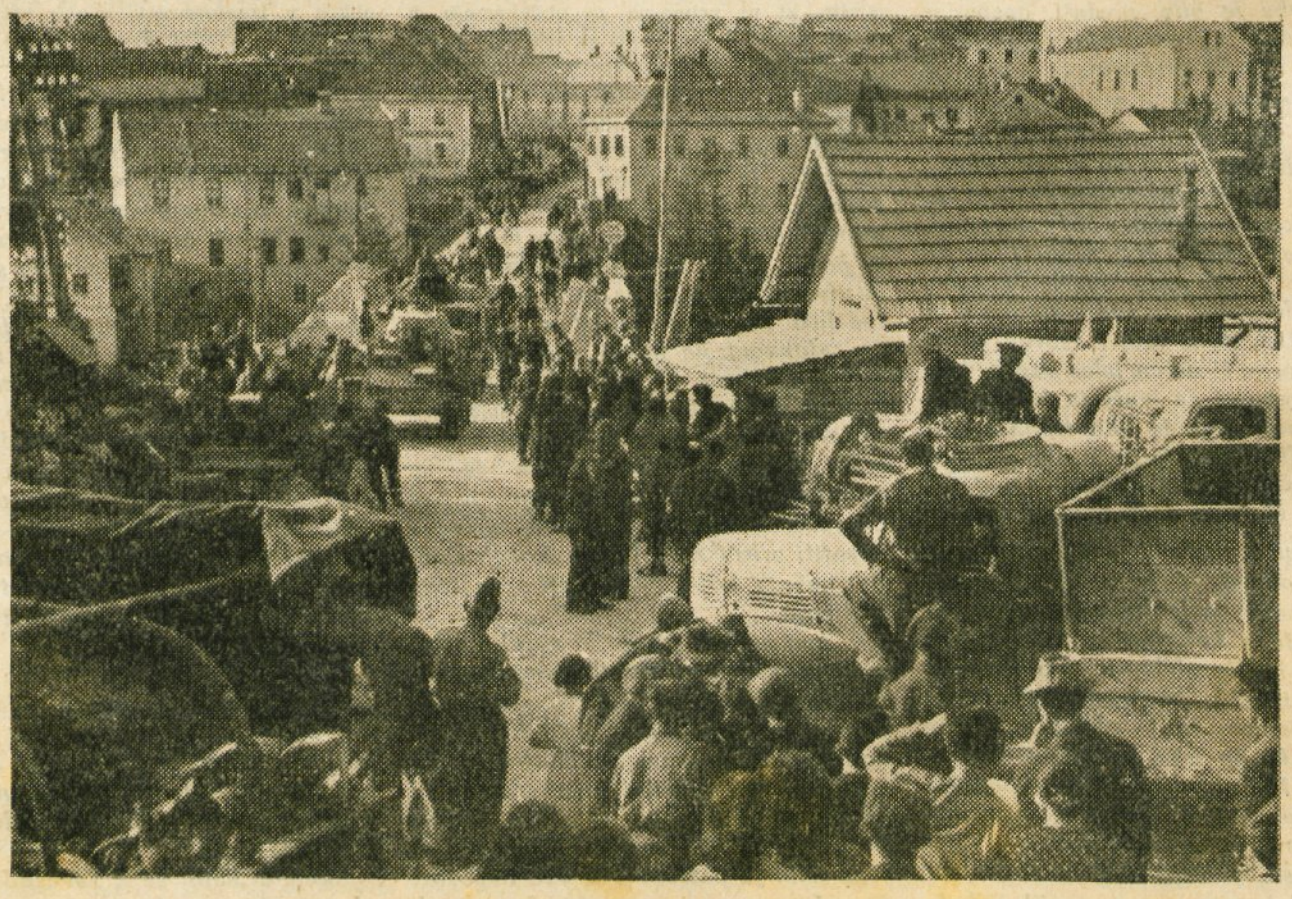

Narodno osvobodilna vojska je osvobodila Novo mesto

Mi imamo vse možnosti za visok dvig lokalne industrije

V Novem mestu se pripravlja velika razstava lokalne industrije in obrti, v katero bo vključena tudi komunalna dejavnost. Zato sem se napotil k poverjeniku za lokalno industrijo okraja Novo mesto, da mi pove kaj več o tej razstavi. Že med potjo sem premišljeval, če bom našel v pisarni tov. Janka Mišigoja, kajti on je vedno zaposlen, zdaj je v kakem podjetju, zdaj na terenu, težko ga je najti. Srečo sem imel, našel sem ga. V pisarni je vse polno naših proizvodov, vse polno najrazličnejših kosov, ki jih prinašajo ljudje s terena za ugotavljanje rud v njih. Znal je zaktivizirati ljudi za lokalno proizvodnjo in iskanje novih surovin. Da ne bova preveč tratila časa, sem kar začel s spraševanjem.

»Tovariš poverjenik, zvedel sem, da si ti glavni organizator te lokalne razstave, zato te prosim za nekaj odgovorov.« Že je zamahnil z roko, kot bi hotel reči, nimam časa, pridi drugič, toda pregovoril sem ga in začela sva.

»Torej razstava bo od 1. do 10. julija v poslopju osnovne šole v Novem mestu. Kaj in koliko bo obsegala ta razstava?«

»Razstava naj bi prikazala vso proizvodnjo našega okraja, zato ne sme manjkati prav nič. Prikazati mora vso dejavnost naše lokalne industrije, tako državnega, zadružnega kakor privatnega sektorja. Seveda bo razstavljala tudi industrija republiškega merila, kajti tudi ta proizvaja na našem ozemlju. Razstavljeni bodo vsi predmeti, ki se pri nas izdelujejo. Prikazali bomo tudi vse surovine, ki jih je v našem okraju na pretek. Na primer najrazličnejša glina od najboljše do slabše vrste, vse vrste kremenčevega peska, ki ga pri nas lahko kopljemo kar na dnevnem kopu. Manjkala ne bo tudi domača obrt. Razstavljali pa bodo tudi naši lovci, ribiči, čebelarji, ljudska tehnika, planinci in kaj vem še kdo vse. Kakor vidiš bo razstava zelo zanimiva. In mislim, da bo, čeprav je osnovna šola ogromna stavba, kar premajhna za vse to.«

»Kakšna podjetja lokalne dejavnosti imamo pri nas in kako izpolnjujejo svoje naloge?«

'Pri nas imamo predvsem podjetja, ki se v glavnem bavijo s surovinskimi produkti. Tako na primer naše najmlajše podjetje »Kremen«, ki pa ima najlepšo bodočnost. Pravijo, da je to najboljši kremenčev pesek. To ni pesek, katerega bi uporabljali samo za nasipavanje lepih poti po parkih, ampak ima zelo važno nalogo v težki industriji, v industriji stekla itd. Imamo ga na pretek. Lahko bi rekel, da ga bi lahko kopali od Uršinih sel pa tja do Št. Jerneja. Prihodnje leto bomo z njim zadostili celotno našo potrebo in še izvažali ga bomo. Vidiš, brate, pesek za divize.

Zelo važno podjetje je naša opekarna v Zalogu, ki smo jo zgradili leta 1946. K tej je sedaj priključena še opekarna v Prečni. Tudi »Keramika«, tovarna za keramične izdelke in peči ima lepo bodočnost posebno zato, ker ima močno surovinsko bazo in v dovoljni meri.

Lesna industrija na Dvoru se močno razvija in bo postala kmalu odločujoč faktor v našem lokalnem gospodarstvu.

Vsekakor moram pohvaliti lokalno industrijo Novega mesta samega, saj ima najboljšo šivalnico perila, ki je znana po vsej Jugoslaviji. Zadnjič so dobili prehodno zastavico kot najboljša delovna skupina in pravijo, da je ne bodo dali iz rok, pa čeprav tkalnica z vso silo pritiska, da bi presegla svoj plan za 70 odstotkov. Ali veš, da delajo celo po devet ur na dan samo zato, da bi šivalnici staknili zastavico.

V Žužemberku se polagoma rodi nova lokalna industrija in sicer »Jelka«. Povem ti, da bo kmalu presegla tovarno igrač v Novem mestu. Škoda, da se Žužemberški krajevni odbor tako malo zanima za dvig tega podjetja. Prepuščeni so sami sebi in pa, našemu poverjeništvu. Igrače, ki jih izdelujejo pri »Jelki«, so zelo vzgojne, ker so tehnične igrače. Pravijo, da nas bodo na razstavi presenetili. No, bomo videli.«

»Ali misliš poseči tudi kaj v kmetijstvo pri tej razstavi?«

»Rekel sem ti že preje, da bomo razstavljali vse proizvode našega okraja, potem je jasno, da bomo razstavljali tudi kmetijske proizvode. V prvi vrsti bodo razstavljale naše kmečke obdelovalne zadruge in pa Kmetijska šola Grm. V tem času res ne bodo imeli kdo ve kaj razstavljati, pravijo pa, da bo njihova razstava polna grafikonov in pa slik, ki bodo pokazale, kaj vse se lahko pri nas pridela in koliko se pridela, če bomo intenzivno, to se pravi globoko obdelovali našo zemljo. Pokazali bodo vse prednosti socialističnega kmetskega gospodarstva in pa pogled v naprej, kaj naj naš kmet prideluje in goji, da bo zadostil vsem potrebam naše lokalne kakor tudi centralne industrije.

Za našega kmeta je sedaj nabolj donosna živinoreja, ovčarstvo, oljarice in pa nekaj, na kar marsikdo pozablja — zdravilna zelišča, katerih so polni naši Gorjanci in vse hoste ter livade. Poseben oddelek bo tudi gozdarstvo. Napoveduje čuda in povem ti, da se skoraj bojim, da ne bi nanesli na razstavo celih Gorjancev in še Rog povrhu. Njihovo zanimanje je res velikansko.«

'Kako misliš z domačo obrtjo?«

»Kakor pripovedujejo, je bilt tu pri nas v novomeškem okraju doma pletarska in lončarska obrt za izdelovanje sodčkov, putrhov in banjc. Med vojno je to precej zaspalo. Na vsak način hočemo to panogo zopet zbuditi. Tam v Suhi Krajini je precej ljudi, in celo kar cele družine, ki se pečajo s pletenjem izdelkov iz koruznice in ličkanja. Posebno skrb za dvig te domače obrti so vzele članice Antifašistične fronte žena. V Št. Jerneju pa bodo lončarji zopet začeli z izdelovanjem tistih pristnih majolik, čukov, nešk, lončkov in raznega keramičnega blaga. Razstava bo tudi pokazala, da je po tem blagu veliko povpraševanje.«

»Kakšni so izgledi za rast in večanje lokalne industrije pri nas?«

»Pri nas v novomeškem okraju so dane vse možnosti za visok dvig lokalne dejavnosti in to zato, ker imamo močno surovinsko bazo. Keramiko, pečarstvo in lončarstvo lahko dvignemo na najvišjo stopnjo dejavnosti. Tudi lesna industrija ima vso možnost razvoja, saj imamo Rog in Gorjance pred nosom. Posebno razsežnost pa lahko zavzame izkoriščanje kremenčevega peska. Tudi za druge panoge je možnost, toda zaenkrat še ni naš okraj dovolj raziskan. Sicer pa samo na mizo poglej in tjale v kot in videl boš kaj vse prinašajo ljudje. Samo raziskati je treba in imamo surovinske baze, ki so temelj lokalne podjetnosti.«

»Kako pa gledaš na gostinstvo in tujski promet? Včasih je bilo tega precej, saj se spomniš na propagando Doline gradov. Zdaj tega nimamo več, ostale so samo razvaline. Ali se ti ne zdi, da smo med vojno preveč kurili, povsod smo videli belogardistične postojanke.«

»Kaj misliš, da so samo gradovi vlekli ljudi sem na Dolenjsko. Povsem prav je, da so izginili ti žalostni spomeniki našega tlačanstva. To se bomo učili samo iz knjig. Poglej, tovariš, naše Gorjance, naše prijazne holmce, nad vse prijazne vinske gorice in Rog. Samo postavi tam male kočice ali pa če hočeš velike hotele, pa boš videl, koliko izletnikov in letoviščarjev boš imel. Vse to bo oživelo kot v partizanskih časih. Posebno poglavje tujskega prometa pa je zelena in zopet polna rib — Krka. Ali ni to idealna voda za vse vrste vodnega športa, od navadnega čolnarenja pa tja do težkih kajaških voženj. Povrhu vsega pa še krasna narava.

Kar se pa gostinstva tiče, pa raje molčim. Vprašaj komunalnega, tja spada ta reč. Mislim pa, da bomo zdaj skupno prijeli in speljali to našo najslabšo točko iz globokih kolesnic.«

»Zdaj pa, saj veš, kaj mislim. Kako bo za telesno hrano? Ali bo na razstavi kaj dolenjskih dobrot, od klobas pa do trškogorca in Solnčnika in je predvideno kaj zabave. Ne zameri, če sprašujem po telesnem blagru ali s tujo besedo višanju življenjskega standarda.«

»Te že vidim, ti si star sladokusec. Kot vedno, bo po dobro opravljenem delu dobra jedača in pijača. Seveda, saj sem ti že preje rekel, da bomo s skupnimi močmi dvignili tudi gostinstvo. S to razstavo bomo pokazali našo staro dolenjsko gostoljubnost. Gostinstvo pravi, da bo »organiziralo« odlično restavracijo na prostem in v zaprtem prostoru. Podjetje »Vino« bo postavilo na razstavi pristno dolenjsko zidanico in v njej, veš kaj, pristni dolenjski cviček in črnino, mislim, da zato ne bo potrebno posebne reklame, da bo obiskana od jutra do večera. Še to ti moram povedati, da je sindikalno umetniško društvo »Dušan Jereb« obljubilo, da bo v času razstave vsak večer priredilo kako prireditev: igro, koncert, veseli teater, no pa saj si ti zraven, kaj ti bom pravil. Tudi fizkulturno in telovadno društvo sta obljubili nekaj prireditev. Planinci nas bodo peljali v svoje koče na Gorjancih: na Gospodično, h Miklavžu in v Pendirjevko k partizanski bolnišnici. Staro, z več kot desetletno tradicijo, društvo »Dolenjski glas« pa nas bo popeljalo na Trško goro. Torej vidiš, prav vse bo, in resnično bo pokazana vsa naša proizvodnja in naša dejavnost.«

Za enkrat sem dobil dovolj, pa sem se poslovil od tovariša poverjenika, želeč mu obilo uspeha pri tej razstavi.

Drejče

Mehanična delavnica v Starih žagah 1944

Med junaki socialistične izgradnje

Zborovanje udarnikov „Pionirja" v Novem mestu

V vrsti borcev za petletni plan, za preusmeritev in izgraditev naše države v srečno, socialistično zemljo, krepko stojijo tudi gradbena podjetja. Med njimi je na Dolenjskem največje splošno gradbeno podjetje »Pionir« v Novem mestu, ki zaposluje nad tisoč delavcev, od teh je šest sto produktivnih prav v gradbeni stroki. Po novi preureditvi je »Pionir« razdeljen na tri velike sektorje: Novo mesto, Črnomelj in Krško, s čimer je dosežena večja osamosvojitev posameznih gradilišč in boljši koordinacija dela. Podjetje gradi velike železobetonske žitne silose, nekateri bodo v kratkem dograjeni, industrijske zgradbe, stanovanjska poslopja, gospodarske objekte, kot so pitališča in podobno. Podjetje ima tudi svoje mizarstvo, žago in kamnolom. Uspešno delo in močan razmah, ki ga »Pionir« kaže v zadnjem času, je nedvomno zasluga dobre organizacije, pravilnega vodstva, povezave celotnega delovnega kolektiva in številnih udarnikov, ki s svojim borbenim prizadevanjem in zgledom nosijo v podjetju »zastavo«, kot se pravi.

Za prvi maj, ta veliki praznik delovnih ljudi, je vodstvo »Pionirja« povabilo v Novo mesto na zborovanje svoje najboljše udarnike, zastopnike celotnega kolektiva. To ni bilo samo običajno zborovanje, temveč pravi »družinski sestanek«, sklican zato, da bi se vodstvo in udarniki odkrito, po domače pomenili o svojih uspehih, naporih pa tudi težavah in ovirah. Prišlo je 36 samih večkratnih udarnikov (Godlar sedemkratni, Omrzel štirikratni, ravno tako Kukman, Tomše trikratni...). Tudi dve tovarišici sta bili vmes.

Udarniki so se zbrali ob desetih dopoldne v del. namešč. restavraciji »Pionirja« v Bršljinu, ki jo je podjetje prav za prvi maj dokončno in resnično okusno uredilo ter olepšalo znotraj in zunaj. V poslopju je jedilnica, zborovalna dvoranica, rdeči kotiček, bufet, kuhinja, kar je bilo vse izvršeno in urejeno z lastnimi silami in udarniško v okviru prvomajskega tekmovanja. Prav tako so tekmovali tudi po vseh gradiliščih (čiščenje stavbišč, ureditev kuhinj, menz, rdečih kotičkov, okraševanje za prvi maj) in je bilo skupaj opravljenih 5534 udarniških nadur, kar je vsekakor lepa številka.

Pionirka Marica Koširjeva je zbranim gostom najprej recitirala primerno pesem, zatem pa je spregovoril direktor »Pionirja« ing. Dušan Grum. V klenem in toplem nagovoru je pozdravil zbrane udarnike. Povabili smo vas, je dejal, najboljše med najboljšimi (za vse nimamo prostora niti možnosti), da vas počastimo in se lepo skupno pomenimo o raznih vprašanjih in težavah našega podjetja. Omenil je ogabno gonjo informbiroja, ki je vsem skupaj zadala mnogo težav, hkrati pa nas še bolj ojeklenila. Navezani smo nase in lastne sile, navdušeno kot nikoli prej gradimo svojo srečo in lastno socialistično državo, prekaljeni čuvarji pridobitev naše osvobodilne borbe. Po teh uvodnih besedah je tov. direktor odločno in odkrito razkril vse napake v podjetju ter ostro obsodil vsakogar, ki z malomarnostjo in nezavednostjo ruši delovno disciplino, kvari dragoceni material in zavira delo, pohvalil tiste, ki dajo vse sile za izpolnitev petletke in plana v podjetju. Potrebni so ostri ukrepi, je dejal, in vodstvo jih bo tudi odločno uporabilo. Nazadnje je povedal še celotni plan podjetja za letos. Navdušen aplavz je dokazal, da udarniki popolnoma soglašajo z mnenjem in sklepi tov. direktorja, in da bodo navdušeno sledili njegovemu pozivu za čim večjo in čim kvaliletnejšo storilnost, kakor tudi njegovemu predlogu za republiško tekmovanje med ostalimi gradbenimi podjetji. Doseči moramo prvo mesto, so sklenili.

Po govoru je sledil pomenek. Udarniki so poročali o raznih gradiliščih, povedali svojo kritiko in opozorili na razne napake. Skupaj z vodstvom so pretehtali razna važna vprašanja, tako ureditev dobrih menz, preskrbo materiala in orodja, čevljev, oblek in škodo, ki nastane zaradi neopravičenih izostankov. Treba bo poživiti sindikalno-prosvetno delo ter z raznimi prireditvami nuditi po napornem delu delavcem žlahtnega, zasluženega razvedrila. V razgovoru se je s tehtnimi nasveti odlikoval posebno udarnik — zidar Tomše.

Zborovalci so odposlali dve brzojavki: podpredsedniku vlade in ministru za gradnje tov. Mačku in vodstvu KPS. V obeh je zastopstvo delovnega kolektiva »Pionirja« izrazilo svojo vdanost in predanost naši socialistični državi, tov. Titu in KPJ. Napeli bodo vse sile za petletni plan, letošnji plan podjetja pa bodo izpolnili do 29. novembra.

Sledila je pogostitev, kjer so udarniki skupaj z vodstvom »Pionirja« s pesmijo in vedro volja počastili svoje delovne zmage in prvi maj svoj svobodni praznik v svobodni, demokratični državi — »tudi mi tukaj, zbrani v ponosu in veselju, dajemo pod nos skrahiranim informbirojevcem!« kot je pribil neki že na pol sivolasi udarnik.

Slovesna domačnost je gotovo še tesneje povezala vodstvo in delavstvo, kar bo »Pionirju« nedvomno samo v prospeh.

S.

Tlakovali bodo cesto

V Črnomlju so sklenili na množičnem sestanku, da bodo tlakovali cesto, ki vodi skozi Črnomelj. Od novozgrajenega mostu, ki je bil izročen prometu 1. maja pa do železniške postaje, bo sedaj odklenkalo prahu in blatu.

Sklep je hvale vreden, ni pa vredno hvale prebivalstvo Črnomlja, ki se je tega sestanka udeležilo zelo maloštevilno. Posebno naša mladina bi ne smela gledati na tlakovanje ceste s tako brezbrižnim pogledom kot se je to storilo prav na dan tega sestanka, ko je večja skupina mladincev in mladink protestirala proti ukinitvi nekega ne baš dobrega filma radi tega sestanka. Prav bi bilo, da se te mladince temeljito kaznuje v mladinski organizaciji, da ne bodo ovirali dela še drugim, ki so spoznali, da je to delo nujno potrebno.

Na sestanku je bila zastopana tudi vojska. Kapetan Vanovič Kosta je izjavil v imenu Jugoslovanske armade, da bodo tlakovanje ceste z vsemi močmi podpirali in bodo sami izvršili 50 % dela. To je bil zopet dokaz, da vojska neprestano gleda na delo civilnega prebivalstva in da je temu prebivalstvu tudi vedno v pomoč. Torej vojska in to še celo tujci, ki ne bodo morda po odsluženju vojaškega roka nikoli videli Črnomlja, so spoznali nujnost tlakovanja ceste, dočim civilno prebivalstvo, posebno mladina pa tega dela ni videla in ga tudi ne odobrava.

S tlakovanjem ceste se bo naredil velik korak naprej v higieni celega mesta, kajti konec bo večnega prahu in blata po črnomaljskih cestah. Prav s tem tlakovanjem bo mesto dobilo kulturnejši izraz in pokolenja bodo uživala delo prednikov, ki so neprestano delali za izboljšanje življenjskih prilik.

Jože

RAZPIS
nagradnega tekmovanja za lepak
RAZSTAVA
lokalne industrije in obrti v Novem mestu.

Razstava bo trajala od 1. do 10. julija v osnovni šoli Novo mesto.

Lepak naj predstavlja lokalno dejavnost novomeškega okraja, njegovo obrt, gostinstvo in tujski promet. Lepak je lahko največ trobarven v velikosti 50 × 35 cm.

Nagrade:
I. nagrada 1000 din
II. nagrada 500 din
III. nagrada 300 din

Skice pošljite s šifro na Poverjeništvo za lokalno industrijo in obrt. Okrajni ljudski odbor Novo mesto do 25. maja t. l.

Poverjeništvo za lokalno industrijo

„Deseti brat“ in še kaj o novomeškem gledališču

Razgovor z upravnikom sindikalnega gledališča Jožetom Zamljenom

V kratkem bo novomeška igralska družina postavila na oder »Desetega brata«. Nedvomno je ta Jurčičev roman najboljše, še zmerom enako živo delo slovenske klasike in bo njegovo dramatizacijo občinstvo z veseljem sprejelo. Upravniku gledališča in režiserju Zamljenu sem zastavil nekaj vprašanj v zvezi z »Desetim bratom« in splošnimi problemi novomeške igralske družine, ki zanimajo tudi vnete obiskovalce gledaliških predstav.

No, kaj ste v letošnji sezoni že igrali in s kakšnim uspehom?

»Za uspeh nemara priča število predstav. Naj naštejem: »Sumljiva oseba« — režija Urh Riko — igrana desetkrat! »Kralj na Betajnovi« — režija prof. Dobovšek Marjan — devetkrat; »Ženitev« — režija Kobe Mira — desetkrat in »Vaščani« — režija Cigler Polde — sedemkrat.«

Torej dve komediji, eno dramo in Ciglerjeve »Vaščane«. Kakšen je bil sprejem pri občinstvu?

»Občinstvo je bilo kajpak najbolj veselo komedij. »Sumljivo osebo« je obiskalo 2834 gledalcev, »Ženitev« pa 3268; skoraj polovica Novomeščanov. Vsekakor me preseneča »Kralj na Betajnovi«. Pomisli — dali smo ga sedemkrat in videlo ga je 2477 ljudi. V bivši Jugoslaviji je bilo obiskovalcev približno samo 380. Te številke povedo, da je gledališče prodrlo na vsej črti in postalo Novemu mestu nujna potreba. Zdi se mi, da Novomeščani kar živijo z nami, se veselijo naših uspehov in, lahko bi rekel, trpijo z nami, če ga polomimo.«

Kar izpričuje, da ste našli pravi stik z gledalci. Obojestransko ubranost. Katero delo pa je najbolj zadovoljilo tebe in vaš igralski kolektiv?

»Mene osebno in tudi igralce, čeprav smo v tekmovanju v Kranju pogoreli, je najbolj zadovoljil Kralj na Betajnovi. Pri uprizoritvi smo se ravnali po tistem, kar je napisal Cankar: »Pisati hočem kmečko dramo; tisti žalostni, vsesplošni bankrot našega ljudstva, **posebno po dolenjskih vaseh,** je nekaj tragičnega. Vrši se počasi in komaj vidno, ali zato je še pretresljiveje...« Mi nismo iz resnične življenjske drame naredili teater, blišč in lišp, ampak pokazali življenje, kakršnega sem sam spoznal prav po dolenjskih vaseh. Za sleherno osebo v drami sem našel resničnega človeka na vasi. Če je gledala komisija v Kranju bolj iz knjig in akademskih razmišljanj, nas ni razburilo, pač pa osupnilo.«

Cankarjeve drame so pač tako nasičene z življenjsko resničnostjo in našo nekdanjo stvarnostjo, da celo za poklicno gledališče pomenijo vražje trd oreh in vsakovrstne režijske prijeme. »Deseti brat« nima take psihološke problematike, dasi igralsko ni lahak. Čigavo dramatizacijo si vzel?

»Izbral sem Sornikovo, ker posamezne slike najbolj verno slede romanu. Nikakor pa nisem zadovoljen s tekstom. Prireditelj je najlepše izpustil, na primer razgovor o slemeniškem gospodu, pa tisto o cesarski gospodi. Izčrpan ni razgovor med desetim bratom in Piškavom, Krjavelj je precej okrnjen, Dolef pa sploh ni »studiosus«... Vse te stvari sem popravil in izpopolnil tekst. Upam, da mi dramatizator ne bo zameril.«

»Desetega brata« režiraš ti? Kako si zamislil režijo? Seveda nas zanimajo tudi nosilci glavnih vlog. Kajti »Deseti brat«...

»Kako sem si zamislil režijo, vprašaš? Čas, v katerem se Deseti brat godi, je od nas precej odmaknjen. Zdi se mi, da ga vsi gledamo kot na porušene gradove, na grobljo, polno romantike. Na življenje, ki je bilo, a ga ni več.«

Romantika — to so prav za prav samo naočniki, s katerimi gledamo v preteklost. Ampak tisto življenje je imelo prav tako svojo stvarnost...

»Jasno. Sicer pa pridi pogledat, boš potem pisal. Saj veš, da zadnjega aduta privlačnosti ne bom izdal. Pri zasedbi glavnih vlog bo nekaj sprememb. Pokazali se bodo tudi novi obrazi. Desetega brata bo igral Karel Bartelj, ki je pokazal precej igralskega talenta pri »Kreaturah«, Lovra Košele Franc, nova pridobitev našega gledališča, Dolefa naš stari igralec Setinc Lado, ki je imel doslej le bolj epizodne vloge. In Krjavelj? No, Krjavelj bo večni mladenič Cigler Polde. S to vlogo bo proslavil svoje srečanje z Abrahamom. Manico bo pokazala Glonarca. Veš, nekaj se punta, češ da ima dovolj takih lutkastih vlog. Toda disciplinirana kot je, je seveda sprejela in bo kar »fajn«. Povedati moram še, da bomo s premiero Desetega brata združili tudi malo proslavo: 15 letnico igranja Staneta Gregorčiča, Mare Glonarjeve in Zajčevega Petra!«

Drugi načrti za letos? (Letak v avli jih razglaša.) Gostovanja po deželi?

»Načrti, da, načrti!... To je vrag! Delaš načrte, pa ti akcije, teren, delo, okrožnice, plani in kaj vem kaj še, vse podero. V načrtu smo imeli Othela, Globoko so korenine, Ogenj in pepel, a smo skoraj na koncu sezone. No, eno bomo še na vsak način naštudirali. Kaj, ti res ne vem povedati. Gostovat bomo šli kolikor bo največ mogoče. Vsaj vsako soboto in nedeljo. Kako je s prevozom sam veš. Naši avtomobili so kakor prejšnji »Pavliha« — pride, kadar pride. In takrat bodi vesel in dobre volje (če sploh pride!). Še nekaj, verjemi ali ne: na nekem podeželskem odru smo »zaslužili« 1.400 din. Za prevoz smo plačali pa 2.586 din! No, pa hodi gostovat in dvigaj kulturo in prosveto...«

Mislim, da kakih posebnih, postavim finančnih ali podobnih težav novomeško gledališče nima. Mislim, da ste kot važna kulturna ustanova deležni izdatnih podpor in opor. Kaj praviš?

»O vraga, da nimamo težav! Veš, kaj je naše gledališče: borba, ena sama borba za vse. Vzemiva prostor — bori se s kinom, akademijami, zborovanji, sestanki, konferencami. Kajti, zapiši in podčrtaj! Za vse take in podobne prireditve imamo v Novem mestu eno samo dvorano, dočim je druga, ki bi bila primerna, ves teden lepo zaprta zato, da se v soboto v nji lahko malo zapleše in poveseli. Mislim, da bi tudi tu še prav posebno potrebovali plana. Kar zadeva denarno plat gledališča, naj povem tole, zelo važno ugotovitev: sindikalno gledališče v Novem mestu **se vzdržuje samo!** Menda je to edinstven primer.«

Čudno... No, pa si oglejva bolj veselo plat in bolj požrtvovalno. Kako je z igralci?

»Igralci?! To so pa tiči! Da ti povem, kaj so vse in kaj delajo. Poleg strokovnega poklicnega dela, ki ga opravljajo vestno, in poleg teatra (koliko ta človeka zaposli, sam veš) so še aktivisti, terenski delavci, aktivni športniki, planinci, gasilci, vidiši jih na prostovoljnih akcijah in podobno. Sleherni ima najmanj 5—6 funkcij. Vsi pa imamo eno: silno ljubezen do gledališča in trdno voljo, da delamo in vzgajamo in tudi s pomočjo odra preoblikujemo našo Dolenjsko in dolenjskega človeka. In prav zaradi tega važnega poslanstva, ki ga opravljamo, bi nam morale organizacije, ustanove in oblasti nuditi večjo pomoč, kakor doslej. Če drugo ne, bi morale sind. podružnice delo, ki ga igralci vršijo na odru, šteti za prostovoljno delo. Morda se bo ob tej pripombi kdo le zganil. Če velja »počasi«, naj velja tudi: »pa gvišno...«

Shakespearov »Kar hočete« na novomeškem odru.

Nekaj misli o uspešnem učenju

(Nadaljevanje)

IV.

Učenčevo delo doma. Učenec, ki je v šoli pridno sledil pouku, je že precej dela opravil v šoli, toda še ne vsega. Doma je treba osvojeno snov ponavljati, jo utrditi. Utrjevanju snovi služijo tudi domače naloge. Če smo v šoli ugotovili pri matematiki, jeziku itd. kako splošno veljavno pravilo, ga praktično uporabimo pri domači nalogi. Mnogi dijaki ne kažejo pravega odnosa do domačih nalog. Tisti, ki domače naloge pred šolo prepisujejo, kažejo, da snovi niso razumeli, da doma niso opravili svoje dolžnosti. Kažejo pa tudi to, da jih doma nihče ne nadzoruje pri učenju. Ako je domača naloga pisana površno, ne kaže le, da tak učenec nima smisla za lepo obliko, ampak izraža tudi to, da učenec snovi, ki jo terja naloga, ni kdo ve kaj v redu obdelal.

Težje domače naloge naj dela učenec tedaj, ko se je že spočil od šolskega dela. Nalog naj učenec ne odlaša do zadnjega, ampak jih napravi tedaj, ko še ve, kako bo nalogo napravil!

Ko so naloge napravljene, naj se loti učenec ponavljanja. Ponavljati je treba po nekem določenem redu. Najprej naj skuša učenc ponoviti tako, da nič ne gleda v zvezek ali knjigo, ampak naj skuša priklicati v zavest razlago v šoli, kakor si jo je pač zapomnil. Pri takem ponavljanju je učenec prisiljen, da pazi, misli. Tega ponavljanja pa se učenci radi izognejo, ker je težavno in raje ponavljajo pasivno, da namreč večkrat predrdrajo lekcijo in mislijo, da že znajo. Tako ponavljanje ni prida, na tak način učenec ne pride do znanja.

Če snov ni predolga, naj učenec vso prebere s premislekom. Ko se mu zdi, da je snov razumel, naj si jo razdeli v smiselne celote in naj si v zvezek zapiše vodilne misli (točke). Ko je to opravljeno, naj začne ponavljati po teh odstavkih in naj skuša obnoviti odstavek za odstavkom tako, da ne gleda v knjigo. Na tak način se učenec kontrolira, če snov zna ali ne. Ko se mu zdi, da zna, naj pove vso snov. Takoj po razlagi je treba snov ponoviti večkrat, nato pa od časa do časa, da se prepreči pozabljenje. Nespametno ravnajo tisti učenci, ki se začnejo učiti šele tedaj, ko so snov že pozabili. Ti imajo dvakratno delo — pa snovi še ne osvojijo.

Ako si učenec učenje prav uredi, porabi le malo časa, da snov utrdi in se pripravi bolj za tiste predmete, ki so na urniku.

Priporočam, da se učenec uči težjo snov nekoliko ur po pouku, da se prej spočije, zvečer pa naj ponavlja. Čez noč se mu snov vtisne v spomin, ker pač drugega ne doživlja. Zjutraj pa naj se uči tisto snov, ki jo morda še prav dobro ne razume.

Nesmotrno je, če se učenec uči kar naprej, ne da bi od časa do časa počival. Če napravi kako daljšo pavzo, naj jo porabi za to, da staršem kaj pomaga. Premnogokrat je vzrok neuspeha pri učenju v tem, ker učenec snov le nekajkrat prebere, se nič ne kontrolira, nato pa sploh ne ponavlja več. Ko pa dobi snov ponoviti, nima več pregleda, ker je sploh ni v spominu, zato se je seveda v kratkem času ne more naučiti. Še danes velja latinski rek, da je ponavljanje mati dijakov.

V.

Spregovorimo še par **besed o razmerah,** v katerih učenec živi in se uči. Pri učenju možgani delajo in zato zaradi večjega izgorevanja potrebujejo sveži zrak. Iz tega sledi, da je treba prostor, kjer se učenec uči, večkrat prezračiti. Zakajeni, zaprašeni in mračni prostori pač niso primerni za učenje.

Učenje pri direktni sončni svetlobi utruja, zato naj se učenec uči v senci ali od sonca. Prostor, kjer se učenec uči, mora biti tudi primerno temperiran. Mraz ohlaja organe in to neugodno vpliva na razpoloženje, temperatura nad 20°C pa človeka poleni. Ako se učenec uči zvečer, mora biti razsvetljava primerna in naj svetloba prihaja od leve strani. Učenci bi morali vedeti tudi to, da je najbolj primeren čas za učenje od oktobra do aprila, da bi v tem času največ delali. To bi si morali zapomniti zlasti maturanti.

Preden se učenec loti učenja, naj si pripravi vse potrebno, da ne vstaja vsak čas od mize, ker se s tem le raztrese. Z mize je treba spraviti vse, kar bi priklepalo nase učenčevo pažnjo. Nekateri priporočajo celo to, da naj bo soba čim manj navlečena, naj ne bo v njej slik itd. Sicer pa je odvisno od tega, kako se človek navadi.

Vsekakor pa je potreben v okolici, kjer se učenec uči, mir. Rekli smo namreč, da je pri učenju potrebna pažnja. Nemir odvrača učenčevo pažnjo od snovi. Res je, da se učenec z voljo navadi usmerjati pažnjo na snov, toda odvračanje teh stranskih dražljajev gre na račun hitrejše utrujenosti.

Iz istega razloga je nepriporočljivo, da bi starši učenca motili med učenjem s pošiljanjem sem in tja. Učenčevo glavno delo je učenje. Ako hočemo, da nam bo kaj pomagal, se zmenimo z njim, preden se začne učiti, da bo vedel, kako naj si uredi čas. Priporočljivo je, da se učenec uči vsak dan v približno istem času, zato pa naj dela tedaj, kadar si napravi pavzo.

Ker vem, da morajo mnogi naši učenci poleg učenja doma še to ali ono delati, naj opozorim, da potrebuje otrok v 1. in 2. razredu osnovne šole povprečno 1—2 uri na dan za učenje, v 3. in 4. razredu vsaj 2 uri, v nižji gimnaziji 3 ure, v višji pa 4—5 ur. Res je, da so v tem pogledu velike razlike med učenci, toda za solidno učenje je potrebno tudi solidno delo. Če torej kdorkoli jemlje učencu ta odmerjeni čas za učenje, gre to na račun uspešnega učenja.

Dostikrat učenci tožijo, da imajo veliko izvenšolskega dela. V takem primeru bi se morali starši prepričati v šoli, če je to res. Večkrat smo namreč že ugotovili, da hodijo učenci na račun takih izgovorov po potih, ki njim godejo, učenju pa pošteno škodujejo.

Vse kaže, da bi se morali starši naših dijakov večkrat oglasiti v šoli — seveda ne samo tik pred koncem leta ali pred redovalnimi konferencami. A.

Proslava 1. maja v Črnomlju

V ranih jutranjih urah so nam naši godbeniki priredili skozi mesto budnico. Ob deveti uri se je pričela zbirati povorka, ki je krenila skozi mesto k novograjenemu mostu v Črnomlju. V povorki, ki je bila nad en km dolga, so nam novoosnovana tovarna učil. železolivarna in Okrajni magazin na avtomobilih in vozovih prikazali delo v podjetjih ter dosedanje dosežene uspehe. Pri povorki je sodelovalo tudi vojaštvo tukajšnje garnizije. Ob novozgrajenem mostu se je povorka ustavila. Tu je imel govor predsednik Okrajnega izvršnega odbora tov. Šimec, ki je v klenih beseda poudaril pomen prvega maja in napore našega delovnega ljudstva za izgradnjo boljšega življenja ter besne napade informbirojske gonje kakor tudi odgovore našega delovnega ljudstva na te klevete. Po govoru komandanta tukajšnje vojaške garnizije, v katerem je med drugim napovedal v imenu vojaške garnizije tekmovanje meščanom Črnomlja pri tlakovanju ceste, je sledila otvoritev mostu, ki je bil ves v zastavah in zelenju. Na čelu povorke, ki je šla po mostu, so kot prvi korakali delavci, ki so bili zaposleni pri gradnji mostu, oni delavci, ki so v zadnjih dneh kljub stalnemu deževju vztrajno nadaljevali z delom pri mostu, delali neprenehoma noč in dan, da so lahko na dan prvega maja izročili most prometu in s svojim napornim delom dokazali, da tudi oni z vso pravico spadajo v vrste naših udarnikov, v vrste graditeljev socializma!

Udeleženci povorke so nato odšli deloma k brezplačni kinopredstavi, deloma pa so prisostvovali brzošahovskemu turnirju v prostorih doma J. A. Vse popoldne pa je trajala neprisiljena prosta zabava.

Mesto Črnomelj je bilo prav okusno okrašeno z zelenjem in zastavami.

Prvi maj v Dol. Toplicah

Svečano in praznično je bilo razpoloženje za praznik dela v Dol. Toplicah. Delovno ljudstvo se zaveda svoje sile in ustvarjalne moči, zato si je na svoj praznik v očigled doseženih delovnih uspehov zadalo nalogo, da s svojim delom še pospeši dosego petletnega plana in s svojim delom pomaga k zgraditvi socializma.

Po dopodanskih, oziroma jutranjih kraju primernih skromnih prireditvah je zvočnik zdravilišča vse dopoldne prenašal spored slavnostnega sprevoda v Ljubljani, ki so ga poslušali na kopališkem trgu številni ljudje.

Lesni odsek kmetijske zadruge je pogostil svoje gozdne delavce in voznike s kosilom v zdraviliški restavraciji, katerega so se poleg delavcev udeležile tudi žene in funkcionarji lesnega odseka. Pri tej priliki se je delavcem razdelilo tudi 15.000 din nagrade za marljivo delo v gozdu, eni pa so prejeli tudi čevlje, drugi pa plankače kot nagrado. Priznanje, ki jim ga je odsek za njih trdo delo v obliki nagrad podelil, bo delavce še bolj pritegnil k delu, da bo plan predčasno dosežen.

V popoldanskih urah pa so pričeli prihajati z avtomobili, peš in tudi na konjih delavci iz okoliških vasi, da se na svoj praznik pozabavajo v prijaznih Dol Toplicah. Dol. Toplice so ta dan zopet zaživele in povsod je bilo veselo rajanje in razpoloženje, ki je trajalo pozno v noč.

Za praznikom dela pa se zopet prične resno delo v gozdu in industriji. Saj se že pripravljajo brigade, ki pohite v gozd, da s svojim delom pomagajo k uresničitvi letošnjega gozdnega plana. Prve brigade pridejo v roške gozdove že 3. maja in je zanje že vse pripravljeno.

PIŠEJO NAM

PROSLAVA OBLETNICE USTANOVITVE OF V DOL. TOPLICAH

Za proslavo praznika ustanovitve OF so se v Dol. Toplicah lepo pripravili. Že dokaj pred praznikom so se sestale množične organizacije, da bi določile program proslave OF, po katerem naj bi se proslava ivršila. Točno po programu so tudi proslavo izvedli. Mladinci so bili določeni, da na predvečer praznika zažgo mogočen kres, ki naj bi naznanjal pomembno proslavo obletnice ustanovitve osvobodilne fronte, ki je osvobodila domovino okupatorja in gradi socializacijo države.

V lepo okrašeni šolski sobi, ker sedaj ni primernega prostora, se je vršila proslava tudi na predvečer praznika. V obširnem govoru je tov. Igor tolmačil pomen OF v vojni in v povojnem času pri obnovi domovine in gradbi lepše in boljše bodočnosti delovnemu ljudstvu. OF krepko deluje z delovnim ljudstvom, ne oziraje se na grobe in grde klevete informbirojskih držav za čimprejšnjo zgraditev socializma, ustvaritev ugodnejših pogojev življenja in za neodvisnost LRJ. Po govoru, ki ga je navzoče ljudstvo z zanimanjem poslušalo, je govornika nagradilo z aplavzom. Tov. Novinec in tov. Sober sta recitirali primerni prozi in pevski zbor pod vodstvom tov. Soberjeve je zapel nekaj pesmi prav lepo in dovršeno.

Lepe proslave so se udeležili tudi invalidi, ki so na zdravljenju v Dol. Toplicah, pogrešali pa smo več vidnejših oseb med domačini, ki so člani OF organizacije, ravnotako tudi člane sindikata gostinske stroke tukajšnjega zdravilišča.

VOJSKA POMAGA PRI POMLADANSKIH DELIH NA POLJU

Zaradi nujnih planskih del v gozdu so večinoma vsi konji zaposleni v gozdu pri prevažanju lesa. To je vzrok, da so pomladanska dela na polju zaostajala, deloma pa tudi zaradi pomanjkanja vprežne živine. Da bi se setev vsled tega ne zamudila preveč, je priskočila na pomoč naša vojska. Tako je vojaška oblast poslala pretekli teden 3 pare konj v Dol. Toplice, ki so bili tudi preskrbljeni s krmo ter potrebno število mož, da bi pomagali pri pripravah za pomladansko setev. Vrli vojaki so pridno prijeli za delo ter kar največ mogoče hiteli, da bi čimpreje in tem bolje opravili svoje delo. V par dneh so preorali vso še nepreorano ledino, jo pobranali in tako pripravili za setev. Delo so opravili tako skrbno, da se gospodarji hvalijo, da še nikoli niso imeli tako lepo in skrbno preoranih njiv, kakor sedaj. Zadovoljni so bili tudi vojaki, ki so se prav radi mudili v Toplicah, da so storili dobro delo in tako pomagali k boljšemu napredku.

Ko so v Toplicah vsa dela opravili so šli pomagat orat in branat še v Podhosto, kjer jih je obdelovalna zadruga z veseljem sprejela, ker ima tudi ona težave zaradi pomanjkanja živine. Pomagali so tudi privatnim lastnikom zemlje ter jim pripravili polje za setev. Tako tukaj ni več ogrožene zemlje.

Iz Podhoste pa so odšli pomagat še obdelovalni zadrugi v Poljane, kjer še tudi niso vse njive pripravljene za setev iz istega vzroka, pomanjkanja delavne živine.

Ljudstvo je vojaški oblasti zelo hvaležno, ker jim je priskočila na pomoč.

ŽIVLJENJE IN DELO MLADINE NOVOMESKE GIMNAZIJE

Že v začetku šolskega leta smo si na prvi mladinski konferenci postavili plan in razdelili delo, ga vseskozi dopolnjevali z novimi oblikami dela, odstranjevali napake in zboljšali uspehe. Veliko pažnjo posvečamo ideološko političnemu študiju, ker se zavedamo, kaj pomeni biti danes ljudski inteligent, človek, ki prihaja iz ljudstva in gre zopet med ljudstvo, da mu s svojim znanjem koristi. Edino s študijem marksizma-leninizma se človek lahko otrese tiste mlačnosti, postane dober dijak in državljan nove Titove Jugoslavije.

Trikrat na mesec ima vsak aktiv politični študij, na katerem člani šolskega komiteja predavajo o temah programa, ki ga je predpisal CK LMJ. Mladina že doma prešudira in so zato sestanki in študij le živahna debata. Vsak aktiv ima tudi debatni klub, ki skrbi za vsakdanji politični pregled najvažnejših dogodkov doma in v svetu.

Tudi kulturno-prosvetno delo je zelo razvito. V razredih prirejamo proslave velikih mož in državnih praznikov. Spored proslav je zelo pester. Tako so vsi aktivi tekmovali, kateri bo boljše pripravil Prešernovo proslavo. Dramatska sekcija MKUD »Oton Župančič« je pod vodstvom tov. prof. Dobovška Marjana nastopila z Gogoljevim »Revizorjem«. Z njim bodo gostovali tudi po okoliških odrih. Lepe uspehe je dosegla folklorna skupina pod vodstvom tov. prof. Jankovičeve, ki je z narodnimi plesi nastopila na Dnevu zadružne mladine, na proslavi 8. marca in na več manjših proslavah. Pripravlja samostojen nastop.

Nikakor ne smemo pozabiti na naše fizkulturnike, ki so celo zimo vadili v telovadnici. Odbojkaši in košarkaši vsak dan trenirajo na Loki. Razgibala se je tudi Ljudska tehnika. Imeli so že več predavanj. O letalstvu je predaval okrajni inštruktor. Klub Ljudske tehnike je napovedal tekmovanje vsem srednjim šolam v Novem mestu.

Lepe uspehe je dosegel šahovski klub Stojana Puca, ki je do sedaj odigral že okoli 15 prijateljskih tekem in vedno zmagal z visokimi rezultati. Klub uspešno vodi tov. Zabukovec Ivan.

To so le delne naloge, ki jih opravljamo poleg svoje glavne naloge — učenja. Res da nismo dosegli najboljših uspehov, vendar je bil ob semestru učni uspeh v višjih razredih še kar zadovoljiv. Po semestru pa je opaziti še boljši uspeh. Posebno uspešno dela VIII. razred, ki se pripravlja na maturo. Tako v osmem, kakor v vseh ostalih razredih, imajo ustanovljene učne trojke. V zadnjem času nam kljub obilici dela pomagajo tudi tovariši profesorji. Poleg članov komiteja, ki vestno izpolnjujejo svoje naloge, je treba pohvaliti še sledeče mladinske aktiviste: Malnerič Enico, Hočevarja Andreja, Strumbelj Leo, Karčnika Jožeta, Pungerčar Rotko, Kuharja Marjana, Nifergal Evo, Prijatelj Nušo, Mrazek Slavko, Rogelj Karmelo in Kocjan Stefko. Ti mladinci so jedro organizacije, vedno pripravljeni izvršiti vse naloge. Pohvaliti pa je treba tudi vse mladince, ki se vestno uče in izvršujejo zadane naloge.

V veliko pomoč so mladinski organizaciji tudi mnogi tovariši profesorji. Tako je mladinska organizacija dolžna vso zahvalo tov. Kasesnik Palmiri, ravnateljici gimnazije, ki ob vsakem trenutku pomaga z dobrimi nasveti ali celo z delom. Zato uživa med mladino veliko spoštovanje. Šolski komite in tov. ravnateljica delata vedno skupaj, skupaj ugotavljata kritične momente v delu naše organizacije in iščeta novih oblik dela. Tudi ostali tov. profesorji se trudijo za strokovni dvig mladega kadra. Še prav posebej pa nam pomagajo predvsem pri delovanju mladinsko kulturno umetniškega društva tov. profesorji: Dobovšek Marjan, Janković Vlada, Tratar Marjan, Javornik Bogo in Mravljak Tatjana. Mnogo nam pripomoreta z dobrimi nasveti tudi tovariša profesorja Kranjc in Andoljšek.

Zlata

KAJ JE S SPOMENIKOM PADLIH BORCEV IN ŽRTEV V ŽUŽEMBERKU?

Šesto leto že teče, ne da bi se kdo zganil, da je potrebno postaviti spomenik borcem in žrtvam našega kraja. Mnogo se je govorilo in še mnogo bo preteklo Krke, predno se bo kaj storilo. Množični grobovi na pokopališču so slabo oskrbovani in zanemarjeni. Nešteto grobov po gozdovih in planotah prerašča mah, to je slabo ogledalo skrbi masovnih organizacij. Apelira se na republiški in okrajni odbor Zveze borcev, da se je potrebno zganiti, kajti to ni zadeva samo krajevne organizacije Zveze borcev. Kraj je v narodno osvobodilni borbi igral odločujočo vlogo in borbe so bile strahotne, saj je dalo življenje nad petsto ljudi, zato mora biti naša skupna skrb. Ti mrtvi junaki niso izvojevali svobode samo Žužemberčanom, ampak nam vsem skupaj, nikakor ni dovolj, da se jim postavi spomenik ali spominska plošča, oni so zaslužili s krvjo veličastni spomenik, vreden žrtev in odsev tistih veličastnih zmag in krvavih borb, kajti vsak košček zemlje je prepojen s krvjo in znojem. Bodimo jim hvaležni in postavimo jim tisto, kar jim dolgujemo.

S. Hotko

PROTESTNO ZBOROVANJE MISI V OKRAJ. MAGAZINU V ŽUŽEMBERKU

Pred par dnevi so se pred zaprtimi vrati okrajnega magazina zbrala krdela miši, da bi si dale duška in ogorčeno protestirale napram poslovodkinji, ki jih uničuje na vse načine a jim ni kos. Obenem pa bi poslale vodstvu okrajnega magazina v Novem mestu, ki na vse prošnje poslovodkinje, da naj pošlje človeka, da bi zastrupil miši, zahvalno pismo, da jih tako velikodušno ščiti in da do danes še ni ničesar pokrenil.

»Me miši z velikega protestnega zborovanja ogorčeno obsojamo delo poslovodkinje, ki nas zatira na vse barbarske načine. Vodstvu zagotavljamo, da bomo podesetorile nove rodove, nadalje sporočamo, da bomo udarniško in najvestneje uničevale juta vreče in mlevske izdelke, ki so last skupnosti, obgrizle kekse za dojenčke, kvas, slanino, sladkor, gradile stanovanjske bloke v raznih predalih in zavitkih, ponečedile vse police in zasmradile celoten lokal, vse delo bomo izpolnjevale vestno in točno, zavezujemo se, da bomo dnevno presegale normo pri uničevanju vsakovrstnega blaga, ki je skupna last, za 100 odstotkov.«

Naj živi vodstvo OM v Novem mestu!
Naj živi ljudska inspekcija v Žužemberku!
Proč s poslovodkinjo!

Zbor miši v OM Žužemberk

TEDEN CEST

Sicer še nimamo dokončnih rezultatov pa lahko rečemo, da je bil teden cest prav dobro izkoriščen. Dela na cestah so se udeležile vse množične organizacije, Krajevni ljudski odbori, posebno pa še šolska mladina.

Skupno število udeležencev pri delih na popravilu cest v prvih dneh je bilo 3159, ki so opravili skupno 14.533 delovnih ur.

V enem samem dnevu se je napeljalo s 15 tovornimi avtomobili 960 prostorninskih metrov gramoza in odpeljalo 439 prostornin. metrov zemlje. Posebno je treba omeniti veliko delavnost v Žužemberškem sektorju, ki je v prvih dneh opravil 1600 delovnih ur. Najvažnejše delo se vrši v sredini Žužemberka, kjer so se odstranile ruševine zbombardiranih hiš. Z razbitim materialom se je preložila cesta, tako da sta zdaj odstranjena oba ostra in nepregledna ovinka. Ob tej priliki se je začelo tudi z regulacijo trga sredi Žužemberka, ki bo meril približno 1000 ploskovnih metrov. Trg bo tudi zasajen s primernimi drevesi in tratami, sredi njih pa bo postavljen spomenik padlim borcem za svobodo.

Pri tem delu je treba posebno pohvaliti cestarje Alojzija Hrovata, Benčiča Miha in Albina Stravsa. Posebno pridna pri delu je Smrke Lojzka, ki je bila dnevno na delu s samokolnico. Nad vse priden pa je pionir Pirc Bogdan, ki je s svojim osličkom, vpreženim v voziček, pripeljal in odpeljal vsak dan več kot dva prostorninska metra kamenja. Pomagale so mu pa pioninke Irma Filipčičeva, Iša Vehovčeva in Draga Gregorčičeva.

Tudi na Dvoru so bili zelo pridni z napravo in razpeljavanjem gramoza.

Žvirče v Suhi Krajini so bile zelo razgibane. Preložili in omilili so oster in nepregleden ovinek na cesti k Strugam, ki je zlasti nagajal avtobusu, ki vozi iz Dobrega polja v Novo mesto. Pri tem delu sta se zlasti odlikovala Muhič in Turk Janez.

V BELI KRAJINI

opažamo v zadnjem času prav razveseljivo sliko kulturno prosvetnega dela. V okraju so bile kulturne prireditve v Štrekljevcu, Petrovi vasi, Suhorju in Gradacu. Pripravljajo pa se na lepo prireditev tudi v Adlešičih, Vinici in Predgradu. Le tako naprej!

V TOPLICAH

so bili prav pridni v tednu cest in prav je tako, saj je prav cesta skozi Toplice zelo potrebna popravila. Preko te ceste gre nešteto tovornih avtomobilov, ki s prevozom lesa iz Roga izpolnjujejo petletni plan in nam donašajo devize. Organizacija je bila zelo dobra, saj je štab, sestavljen iz sindikatov in množičnih organizacij, naredil dnevni plan, po katerem so se vrstile skupine na delu. Nujno pa je, da se pristopi h korenitemu popravilu te zelo važne in prometne ceste.

NAPELJALI SMO TELEFON.

Množične organizacije so se obvezale, da bodo do 27. aprila napeljale telefon od Krmelja do Št. Janža. Svojo obljubo so izpolnili in 26. aprila ob 16. uri je zapel telefon. Stvar izgleda precej enostavna, toda temu ni tako. Treba je bilo vzpostaviti 3223 m trase. Postavljenih je bilo 69 drogov, ki so jih nasekali frontovci iz Št. Janža. Potegniti je bilo treba 6400 m žice. Za dograditev trase je bilo potrebno narediti 1195 ur. Vse to so naredili frontovci sami, strokovno pomoč pa so dali telefonski delavci, mojstri in nadzorniki iz Novega mesta. Da je bilo delo v pravem času dokončano, so delali v nedeljo 14 ur. Pohvaliti je treba telefonske delavce, ki so požrtvovalno izvršili svoj posel. Predvsem pa zasluži pohvalo poštna uslužbenka Oblakova iz Št. Janža, ki je bila iniciatorka in gibalo vsega dela. Vidite kaj se da narediti, če se hoče.

S. L.

Fizkultura - Šport - Šah

PRIPRAVIMO SE ZA TITOVO STAFETO

Kakor vsako leto, bodo tudi letos ponesli fizkulturniki iz vseh krajev Jugoslavije na Titov rojstni dan, to je 25. maja, našemu maršalu pozdrave in čestitke k uspehu v 4. letu petletke. Letošnja štafeta bo po dolžini prog in številu tekačev mnogo večja in obširnejša, kakor je bila doslej. Vsako naselje in vsaka vas bo v spomenicah prikazala svoje delo in uspeh.

Tudi mi Slovenci, posebno pa še Dolenjci, se moramo dostojno pripraviti na čimboljšo izvedbo štafete. Slovenski fizkulturniki bodo letos tekli na 6 glavnih progah. Glavna republiška proga bo tekla z vrha Triglava preko Jesenic do Ljubljane in preko Grosuplja do Trebnjega in Novega mesta, od koder se bo nadaljevala do Beograda.

Titovo štafeto bo izvedla fizkulturna organizacija s tesnim sodelovanjem množičnih organizacij. Za čimboljšo izvedbo štafete po Dolenjski naj se osnuje v Novem mestu odbor, ki bo skrbel za celotno organizacijo in propagando.

Fizkulturniki Dolenjske, proslavite svoj največji praznik s čim množičnejšim nastopom v Titovi štafeti.

Penca Stane

TELOVADNA AKADEMIJA NOVOMESKEGA DRUŠTVA

Novomško telovadno društvo je priredilo v soboto 22. aprila telovadno akademijo, katere program je vseboval 19 pestrih in bogatih točk. Vsega skupaj je nastopilo 161 telovadcev od najmlajših pionirjev pa do mlajših članov in članic.

Najmlajše pionirke so nastopile prav srčkano s Smrdujeve Nuše sestavo »Mačka in miši« na godbo tov. Finka Staneta. Sestava je bila izvedena prvič. Tudi vaje z žogami, ki jih je sestavila tov. Vlada Jankovič in so bile tudi prvič izvajane, so bila skladno in dobro izvedene ob spremljavi tov. Markeljna Toneta. Tov. Dobovšek Marjan nas je zopet presenetil z dvema sestavama. Prvo, Pionirsko železnico, so izvajali prav dobro in zabavno najmlajši pionirji, drugo, Vaje z velikim obročem pa so izvajale starejše pionirke pod vodstvom tov. Mete Turkove.

Dobovškova sestava na Beethovnov Turški marš je bila ognjevito izvedena z mladinci. Članice iz vrst sindikatov so izvajale prav dobro Jankovičeve razgibalne vaje in pokazale svojo močno voljo do izpopolnjevanja. Šola gibanj v sestavi Dobovška in Jankoviča je bila dobro izvedena in ena izmed najboljših točk večera. Tudi ostale točke so ugajale, posebno proste vaje z zastavicami, ki so jih izvajali pionirčki pod vodstvom tov. Gajška.

Orodna telovadba je pokazala lep napredek. Zlasti so bile dobre mladinke z vajami na gredi, kjer se vidi, da so v dobrih rokah tov. Nuše Smrdujeve. Opaziti je bilo, da manjka močne roke pri orodni telovadbi mladincev, ki imajo vse pogoje za dobre telovadce, samo pravega strokovnega vodstva nimajo. Članice pod vodstvom Jankovičeve bi s »Polko« prav dobro nastopile, toda le vsled neupravičene odsotnosti neke članice, ki jo bomo drugič imenovali s polnim imenom, je sestava izgubila na skupnostni učinkovitosti.

Kot zaključek akademije je nastopila folklorna skupina mladincev, ki je nastopila s slavonskim plesom pod vodstvom tov. Jankovičeve. Škoda, da folklorna skupina nima primernih narodnih noš.

Akademija je z ozirom na večino začetnikov prav dobro uspela in je samo želeti, da se take akademije večkrat prirede, ker je tudi med ljudstvom veliko zanimanje, kar je pokazala baš ta akademija, ki je bila dobro obiskana. Želeti je, da ta program ponovijo, in to v vaseh, da bo tudi naš kmet videl lepoto fizkulture in jo bo še bolj vzljubil.

Učo

ODBOJKASI SD ENOTNOSTI V NOVEM MESTU

V Novem mestu sta 23. apr. gostovali dve ekipi odbojkašev SD Enotnosti iz Ljubljane in odigrali s tukajšnjimi odbojkaši SD Krka dve tekmi.

V prvi tekmi sta nastopili ženski vrsti. Zamagala je zasluženo vrsta SD Enotnost iz Ljubljane z rezultatom 2:1 (6:15, 15:12, 15:9). Domačinke so kljub porazu navdušile gledalce s svojo igro.

V naslednji tekmi sta nastopili moški vrsti SD Enotnost II in SD Krka. Po gladki zmagi v prvem setu se je pričakovalo, da bodo gostje brez težav opravili z domačini, toda domača vrsta je nas presenetila. Drugi set so odigrali v svoj prid in so bili nekaj časa v vodstvu, toda žal ga niso obdržali. V tretjem setu so po veliki zaslugi Medica, ki je s svojimi učinkovitimi udarci pridobil mnogo točk, zmagali. V zadnjem setu tempa niso vzdržali in so jih zato gostje premagali. Rezultat 3:1 (15:2, 15:12, 11:15, 15:6) je malo previsoko izražen, ker je moštvo SD Krke igralo boljše, kot pa je razvidno iz rezultata. Sodila sta dobro tov. Urh Riko in Pučko Franc.

Penca Stane

OBJAVA

Na Trdinovi cesti proti Grmu se je našel 15. aprila denar. Kdor ga je izgubil, naj se javi na Dol. Težki vodi št. 28.

KINO NOVO MESTO

12.—15. maja angleški film »Brata«;
16.—18. maja sovjetski film »Sinja pota«;
19.—23. maja francoski film »Domovina«.

GLEDALIŠČE NOVO MESTO

12. maja: Jurčič - Sornik: Deseti brat v režiji Jožeta Zamljena premiera ob 20.
13. maja: Jurčič - Sornik: Deseti brat za sindikate, ob 20.

KONCERTI

11. maja: Glasbeno literarni večer, gostovanje Slovenske filharmonije iz Ljubljane, ob 20 v Domu ljudske prosvete.
28. maja: Pevski koncert Glasbene Matice iz Ljubljane, ob 20 v Domu ljudske prosvete.

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

14. maja dr. Hočevar Anton;
21. maja dr. Ropas.

K 1. maju čestita

VSEM FIZKULTURNIKOM IN PLANINCEM

»SLOVENIJA SPORT« – NOVO MESTO

ČESTITA

V ZNAMENJU POSPEŠENIH NAPOROV IN DELA ZA IZVEDBO NAŠE PETLETKE

TOVARNA IGRAČ

NOVO MESTO

vsem delovnim ljudem, pionirjem, pionirkam in cicibanom k največjemu prazniku dela **I. MAJU**

DELOVNI KOLEKTIVI MESTNIH PODJETIJ

MESTNIH LJUDSKIH ODBOROV

NOVO MESTO

čestitajo vsem graditeljem socializma k največjemu prazniku dela in njihovim uspehom

Poverjeništvo za lokalno gospodarstvo — Trdinova cesta 22, telefon 172
Knjigovodski center komunalnih in gostinskih podjetij — Sokolska cesta 1, telefon 5
Knjigovodski center industrijskih in obrtnih podjetij — Glavni trg 12, telefon 59

Industrija čevljev — Ljubljanska 28, telefon 173
Industrija perila — Glavni trg 12, telefon 3
Tkalnica — Glavni trg 12, telefon 3
Mizarstvo — Ljubljanska 28, telefon 101
Popravljalnica čevljev — Ljubljanska 28, telefon 173
Kovinarska delavnica — Šukljetova cesta 12, tel. 156
Pekarija — Glavni trg 10
Pekarija — Ljubljanska cesta 15
Krojači — Glavni trg 17
Šivilje — Glavni trg 17
Vrtnarija — Ločenska cesta
Vrtnarija — Bršljin
Prevozništvo — Zagrebška 5, telefon 123
Javna tehtnica — Zagrebška 5, telefon 123
Kovačija in podkovstvo — Zagrebška cesta 3
Električno podjetje — Kapiteljska cesta 1
Krožna žaga — Zagrebška 5, telefon 123
Radio center — Glavni trg 27
Vodovod — Florjanov trg 1

Pogrebni zavod — Trdinova cesta 22, telef. 172
Kopališče — Florjanov trg 9, telefon 104
Kino — Florjanov trg 9, telefon 104
Klavnica — Zagrebška cesta 2
Mesarija — Trdinova cesta 22
Pralnica in kem. čistilnica
Uprava mestnih nepremičnin — Trdinova 22, telefon 172
Mestno gradbeno podjetje »Remont« — Trdinova 22, telefon 172
Podjetje za čistočo — Glavni trg 7, telefon 34

Hotel »Metropol« — Kapucinski trg 1, telefon 47
Hotel »Kandija« — Zagrebška cesta 2
Delavsko-uslužn. restavracija — Sokoslska 1, telefon 5
Kavarna — Glavni trg 11
Okrepčevalnica — Dilančeva ulica 1
Otroška restavracija — Glavni trg 14

VSE SILE ZA IZVEDBO NAŠEGA PETLETNEGA PLANA!

Ureja uredniški odbor. Orgovorni urednik Jože Zamljen. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Okrajni odbor OF. Telefon uredništva: 7. Štev. tekočega računa pri Komunalni banki v Novem mestu 616-1-90-603-1. Tiskarna »Slovenskega poročevalca«